

Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Mezun Profili

Nesli Yıldız, *Hülya Saygı, Aysun Kop

Ege Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi Yetiştiricilik Bölümü, 35100, Bornova-İzmir-Türkiye
*E mail: hulya.saygi@ege.edu.tr

Abstract: Profile of graduated students from Faculty of Fisheries, Ege University. The first graduated students from Faculty of Fisheries completed their trainings in 1985-1986 education season. 1091 students were graduated until 2007. The goal of this study is to research the state of employment of these graduated students, to show up social and economic profile of them and their opinion about their education. The numbers of participants had been confirmed by counting sampling frequency which has enough volume to represent the main population. Eventually, 110 of the surveys have been analysed.

Results of survey have indicated that 89% of participants were working 7% of them were working at government corporations 26% of them were working at private sector, 39% of them were working in universities in aquaculture sector and also 24 % of participants were working at private sector, 4% of them were working at government corporations except of aquaculture sector.

Key Words: Graduated students, survey, state of employment, Faculty of Fisheries.

Özet: Su Ürünleri Fakültesi, 1985-1986 öğrenim döneminde ilk mezunlarını vermiş, 2007'ye kadar geçen sürede 1091 kişi mezun olmuştur. Su Ürünleri Mühendisleri'nin istihdam durumlarını araştırmak, mezunların sosyal ve ekonomik profilini ve öğrenim faaliyetleri hakkındaki görüşlerini ortaya çıkarmak, bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu araştırma için hazırlanan anketin uygulanacağı kişi sayısı, söz konusu anketi temsil edecek büyüklükteki örneklem sayısının hesaplanmasıyla ortaya çıkarılmıştır. Sonuçta 110 adet anket formu değerlendirilmeye alınmıştır.

Anket sonuçlarından mezunların, %89'unun çalışıyor olduğu, su ürünleri alanında çalışanların %26'sının özel sektörde, %7'sinin kamu sektöründe, %39'unun üniversitelerde, su ürünleri alanı dışında çalışanların da, %24'ünün özel sektörde, %4'ünün kamu sektöründe çalıştığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mezunlar, anket, istihdam, Su Ürünleri Fakültesi

Giriş

1980'li yıllara dek Su Ürünlerine yönelik bilimsel çalışmalar ve eğitim, Üniversitelerin Ziraat Fakültelerinin Su Ürünleri Bölümlerinde, Fen Fakültelerinde Hidrobiyoloji birimlerinde, Veteriner Fakültelerinde, kimi üniversitelerde de Coğrafya Bölümlerinde yürütülmüştür (Elbek ve diğ., 2000).

1982 yılında 41 sayılı KHK gereğince kurulan Su Ürünleri Yüksek Okulu, 11.7.1992 tarihinde kabul edilen 3837 Sayılı Kanunla Fakülteye dönüştürülmüştür. 1992'den sonra Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Hidrobiyoloji Anabilim Dalı akademik personelinin bu fakülteye geçmesiyle eğitim ve araştırma kadrosu genişlemiştir.

1993-1994 eğitim-öğretim yılından itibaren öğrencilere öğretmenlik imkânları sağlayabilmek üzere Edebiyat Fakültesi bünyesinde yürütülmekte olan Öğretmenlik Formasyonu eğitimine başlanmıştır. Ancak bu süreç 1997- 1998 döneminde sona ermiştir.

1994-1995 eğitim-öğretim yılından itibaren Fen Bilimleri Enstitüsü bünyesinde tek anabilim dalında yapılmakta olan lisansüstü eğitiminin, 3 anabilim dalında yapılması sağlanmıştır.

1996-1997 eğitim-öğretim yılından itibaren fakülteden mezun olan öğrencilerin branşlaşacakları, Temel Bilimler, Su Ürünleri Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Avlama ve İşleme

Teknolojisi opsiyonlarını içeren Lisans programlarına geçilmiştir.

Türkiye İş Kurumuna göre, Su Ürünleri Mühendisi tanımı şöyledir; işletmenin genel çalışma prensipleri doğrultusunda, araç, gereç ve ekipmanları etkin şekilde kullanarak, işçi sağlığı, iş güvenliği ve çevre koruma düzenlemelerine ve mesleğin verimlilik ve kalite gereklerine uygun olarak, su ürünleri üretim tesislerinin hazırlanması konusunda projeler geliştirmek, su ürünlerinin havzalarda üretimi için yumurtaların havzalara ne zaman ve nasıl yerleştirilmesi gerektiği konusunda görüş bildirmek, su ürünleri türlerinin iyileştirilmesi üzerine çalışmalar yapmak, Su Ürünlerinin doğal ve yapay yemlerle beslenmeleri için çalışmalar yapmak, su ürünlerinin çeşitli hastalıklara karşı korunması için havzaların mikropardan arındırılması çalışmalarını yapmak, su ürünlerinin avlanması ve avlanma teknikleri üzerine balıkçıları aydınlatmak vb. görev ve işlemleri yerine getirir.

Genel olarak bakıldığında, Su Ürünleri Fakültesi mezunlarının çalışma olanakları, devlet kuruluşları, özel kuruluş ve işletmelerdir. Su Ürünleri Mühendisleri, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'na bağlı kurumlarda, Ziraat Bankası'nın tarımsal krediler bölümlerinde, balıkçılık ve su ürünleri üretim işletmelerinde Su Ürünleri Mühendisi ünvanı ile çalışabilmektedirler.

Elbek ve diğ., (2000) yılında su ürünleri mühendislerinin istihdam durumları üzerine yapmış oldukları çalışmada, 1996 – 1997 dönemine kadar mezun olan 437 kişiden 178'ine ulaşmışlardır. Bu çalışmadan başka, Su Ürünleri Fakültesi mezunlarıyla yapılmış herhangi bir çalışma olmaması ve mühendislerin istihdamı hakkında güncel bilgilerin ortaya çıkarılması bu çalışmanın önemini göstermektedir. Bu çalışmaya göre, Su Ürünleri Fakültesi ilk mezunlarını 1986 yılında vermiştir. O yıllarda akademik personel ihtiyacının bugüne göre daha fazla olması, ilk 10 yıllık süre içinde pek çok mezunun akademik personel olarak çalışmalarını sağlamıştır. Bu yüzden, çalışmada, öğrenim faaliyetleri ve istihdam ile ilgili konularda önemli derecede farklılıklar sergileyecekleri düşünülerek ile üniversitelerde çalışan ve çalışmayan mezunların görüşleri karşılaştırılmıştır.

Su Ürünleri Mühendisleri'nin istihdam durumlarını araştırmak, mezunların sosyal ve ekonomik profilini tespit etmek, öğrenim faaliyetleri hakkındaki görüşlerini ve mühendislerin diplomalarını ne ölçüde kullanabildiklerini saptamak, mesleklerine bakışları ve iş hayatları hakkında bilgi sahibi olup, sorunları ortaya koymak bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Materyal ve Yöntem

Mezun profilini oluşturmak ve mezunların istihdam durumlarını araştırmak üzere hazırlanan bu çalışma, Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi mezunlarını kapsamaktadır. 1986 senesinde ilk mezunlarını veren Su Ürünleri Fakültesi, 2007 senesine kadar geçen sürede, mezun sayısının belirlenmesi ve anketin mezunlara ulaştırılması için gerekli bilgiler diploma kayıt defterinden alınan liste ile ortaya çıkarılmıştır. Fakültenin öğrenci işlerinde bulunan diploma kayıt defterine göre bu yıllar arasında Fakülte 1091 mezun vermiştir.

İstatistik çalışmalarında genel ilke olarak örneklem sayısı ne kadar çok olursa istatistiksel hatalar o denli azalmakta, sonuçların güvenilirliği artmaktadır. Bu nedenle, araştırma anaakitle üzerinden yapılmak istenmiştir. Ancak karşılaşılabilecek olumsuzluklar göz önünde tutularak örneklem yoluna gidilmiştir. Olabilecek olumsuzluklar şöyle sıralanabilir; Anketin mezuna ulaşması için kullanılacak açık adreslerin tamamının kayıtlı olmaması, eksik yada hatalı olması, kayıtlı olan adreslerden, özellikle eski mezunlara ait olanların büyük ihtimalle değişmiş olması, bazı mezunların elektronik posta adresleri internet aracılığı ile yada ortak tanıdıklar vasıtasıyla elde edilmiş olsa da, bazılarının bunları kullanmaması ya da bu adreslerinde değişmiş olması, mezunların ankete sıcak bakmamaları, mezunların anket doldurmayı zaman kaybı olarak nitelendirmeleri, fakülteleri ile ilgili konulara olumsuz yaklaşımlarından dolayı, yapılan örneklem planı doğrultusunda 110 mezunla çalışılmış, $\alpha=0.05$ hata payı ve 0.07 örneklem hatasıyla çalışmanın güvenilirliği ortaya çıkartılmıştır.

Söz konusu anakitleyi temsil edecek minimum örneklem büyüklüğü, %7 örneklem hatası ve %5 anlam

düzeyinde, mezunların %70'inin mesleğinden memnun olduğu kabul edilerek aşağıdaki formül yardımı ile hesaplanmıştır.

$$p = 0,70 \quad q = 0,30 \quad d = 0,07 \quad t = 1,96$$

$$n = \frac{Nt^2pq}{d^2(N-1)+t^2pq}$$

$$n = \frac{1091 \times (1,96)^2 \times 0,30 \times 0,70}{(0,05)^2 \times 1091 + (1,96)^2 \times 0,70 \times 0,30} = 110$$

Bunun sonucunda 110 mezun ile çalışılması uygun görülmüştür. Mezuniyet yılları tabaka olarak kabul edilip, her yıla göre uygulanacak anket sayısı 'Tabakalı Örnekleme Metodu' kullanılarak tespit edilmiştir (Baskan, 1998).

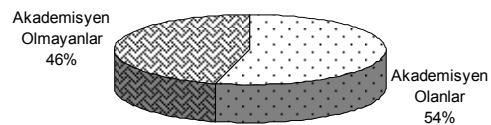
Tabakalı örneklem yöntemiyle tespit edilen sayı doğrultusunda, diploma kayıt listesinde bulunan mezunlar arasından basit tesadüfi örneklem yöntemiyle anketin uygulanacağı kişiler belirlenmiştir.

Mezunlara gönderilen anket formundaki bilgiler üç grupta toplanmıştır. Bunlardan ilki mezunların kişisel bilgilerini içermektedir. İkinci bölüm öğrenim faaliyetleri hakkında mezun görüşlerini, üçüncü bölüm ise mezunların istihdam durumlarını ortaya koymak üzere hazırlanmış 15 açık uçlu toplam 49 soru içermektedir

Uygulanan anketlerden elde edilen veriler SPSS 15.0 paket programı ile değerlendirilmiştir. Anketörlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda, üniversitelerde çalışanlar ve üniversiteler dışında çalışanlar arasında farklılık olup olmadığı, istatistiksel olarak $\alpha=0,05$ anlam düzeyinde ki-kare (χ^2) testi ile test edilmiştir (Özdamar, 2004; Sümbüloğlu, 2005).

Bulgular

Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi mezunlarının profili ve istihdam durumlarını araştırmak üzere hazırlanan anketin bulguları üç bölüm altında toplanmıştır. İlk bölümde, mezunlar hakkındaki kişisel bilgiler, ikinci bölümde, mezunların fakültenin eğitim ve öğretim faaliyetleri hakkındaki görüşleri üçüncü bölümde, mezunların istihdam durumları incelenmiştir. Bu mezunların %72'si su ürünleri sektöründe çalışmaktadır. Su Ürünlerinde çalışanların %54'ü akademisyen olarak, %46'sı su ürünleri ile ilgili bir özel sektörde veya diğer kamu kuruluşlarında çalışmaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. Su Ürünlerinde çalışanların Dağılımı

Birinci bölümde, ankete katılan mezunların cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, ailelerindeki kişi sayısı, ikamet ettikleri

il, ev durumları, eğitim durumları ve aylık kazançları hakkında kişisel bilgiler bulunmaktadır.

Ankete katılanların %62'si erkek, %38'i kadındır. Bu konuda akademisyenler ile akademisyen olmayanlar arasında istatistikî bir fark yoktur ($\chi^2=0,72$, $p=0,789$). Katılımcıların %67'si evli, %33'ü bekdir. Yaş dağılımlarına bakıldığında, Ankete katılanların %55'i 25 ile 34 yaş grubu arasında, %44'ü 35-45 yaş arasında ve %1'i 45 yaş üzerinde olduğu görülmüştür. Yaş yönünden akademik personel olanlar ile olmayanlar açısından istatistikî olarak fark vardır ($\chi^2=29,026$, $p=0,000$). Akademisyenlerin çoğu 35-44 yaş grubu içindeyken, diğerleri çoğunlukla 25-34 yaş grubu arasındadır.

Mezunların %73'ünün aileleri 1-3 kişiden, %26'sının 4 - 6 kişiden oluşmaktadır. Ailelerindeki kişi sayısına bakıldığında akademisyenler ile akademisyen olmayanlar arasında istatistikî fark olduğu ortaya çıkmıştır ($\chi^2=7,016$, $p=0,030$).

Ankete katılanların %59'u İzmir'de, %19'u diğer şehir ve ülkelerde (Adana, Afyon, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Edirne, Hatay, Isparta, Kazakistan, Kocaeli, Kahramanmaraş, Mersin, Ordu, Trabzon, İngiltere, Van), %6'sı Muğla'da, %6'sı İstanbul'da, %6'sı Çanakkale'de, %4'ü Aydın'da ikamet etmektedir. Mezunların %67'si il merkezinde, %27'si ilçe merkezinde, %6'si köy/belde de oturmaktadır.

Ankete katılan mezunların %53'ü kendi evlerinde, %44'ü kirada, %1'i lojmanda oturmaktadır. Üniversite çalışanları ile çalışmayanları arasında oturdıkları konuta ilişkin istatistikî fark yoktur ($\chi^2=3,747$, $p=0,290$).

Katılımcıların %49'u lisans, %35'i doktora, %16'sı yüksek lisans mezunudur. Akademisyenlerin çoğu doktora düzeyinde mezunken, akademisyen olmayanlar çoğunlukla lisans düzeyinde mezundur. Ankete katılanların %50'si 1001 - 2000 YTL arasında gelire sahiptir. Bu konuda akademisyenler olanlar ile akademisyen olmayan mezunlar arasında istatistikî fark bulunmaktadır ($\chi^2=21,010$, $p=0,000$).

İkinci bölümde, mezunların fakültenin öğretim faaliyetleri hakkındaki görüşleri, hangi opsiyonda öğrenim gördükleri, neden Su Ürünleri Fakültesi'ni seçtikleri, öğrenimleri sırasındaki beklentileri, öğrenimleri sırasında yetersiz buldukları konular hakkında görüşler bulunmaktadır.

1996-1997 eğitim-öğretim yılından itibaren fakülte öğrencilerinin opsiyonlara göre öğrenim gördüğü bilinmektedir. Mezunların öğrenim faaliyetleri hakkındaki bulgulara bakılacak olursa, mezunların %45'i belli bir opsiyona göre öğrenim görmüştür. Bölümleşmenin 1998 yılından itibaren başladığını göz önünde bulundurursak geriye kalan %55'in 1997 ve öncesinde mezun olduğunu söyleyebiliriz. Bu konuda akademisyenler ile akademisyen olmayanlar arasında istatistikî fark vardır ($\chi^2=28,166$, $p=0,000$). Bu da akademisyenlerin çoğunun 1997 senesinden önce mezun olan kişilerden oluştuğunu göstermektedir.

Belli bir opsiyona göre öğrenim gören mezunların (%45), %54'ü Su Ürünleri Yetiştiriciliği Bölümü, %27'si Temel Bilimler Bölümü, %19'u Avlama ve İşleme Teknolojisi Bölümü mezunudur. Bu da anket çalışmasına yetiştiricilik bölümü mezunlarının daha sıcak baktıklarını göstermektedir.

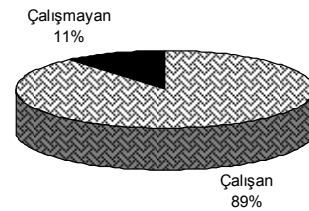
Ankete katılan mezunların %83'ü üniversite tercihlerinde Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi'ni kaçınıcı tercihlerine yazdıklarını hatırlamaktadır. Bunların içinde, %39'u 6. - 14. sıra arasında, %38'i 15. ve üzerindeki sıralara, %23'ü de 1. - 5. sıraya bu fakülteyi yazmışlardır. Akademisyen olarak çalışanlar ve akademisyen olmayanlar arasında bu yönden istatistikî farklılık yoktur ($\chi^2=1,213$, $p=0,545$).

Mezunların Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi'ni neden tercih ettikleri sorusu sorulmuştur. Buna göre, %43 çoğunluk su ürünlerine ilgi ve merak dolayısıyla, %19'u Su Ürünleri Mühendisliği'nin çekiciliğinden, %15'i bir tanıdığıın önerisi ile, %11'i üniversiteye girebilmek için, %6'sı İzmir'de oluşu nedeni ile, %3'ü de ek yerleştirme sonucu fakülteyi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Mezunların öğrenimleri sırasında meslekle ilgili destekleyici girişimlere katılma oranlarına göre, mezunların %62'si öğrenimleri sırasında su ürünleri ile ilgili geleceğe yönelik beklentilerini destekleyecek girişimlerde (kurs, seminer, sertifika v.b.) bulunmuşlardır. Bu konuda akademisyenler ile akademisyen olmayanlar arasında istatistikî olarak fark yoktur ($\chi^2=1,184$, $p=0,277$). Mezunların öğrenimleri sırasında meslekten beklenti sorulduğunda göstermiştir ki, ankete katılan mezunların %98'i bu konuda görüşlerini belirtmiş olup bunlardan %68'i öğrenimleri sırasında sektörde iş sahibi olup kariyer yapma isteklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %80'i mezunlar derneği olması halinde katılmak istediklerini belirtmiştir.

Üçüncü bölümde, mezunların istihdam durumları, ne kadarının Su Ürünleri alanında çalıştığı, Su Ürünleri sektörü içerisindeki görevleri, mesleki memnuniyetleri, fakültenin iş hayatlarına katkısı ve mezuniyet sonrası ilk çalışma alanları gibi çalışma hayatları hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Ankete katılan mezunların %89'u çalışmakta %11'i çalışmamaktadır (Şekil 2). Çalışmayanların ise %64'ünün daha önce çalışmış olduğu ortaya çıkmıştır. Bunların %50'si istediği nitelikte bir iş bulamadığı için, %40'ı da kişisel nedenler yüzünden işi bırakmıştır. İş bulma açısından akademisyenler ile akademisyen olmayan mezunlar arasında istatistiksel olarak farklılık olduğu bulunmuştur ($\chi^2 =17,822$, $p=0,000$).

Şekil 2. Su Ürünleri Fakültesinin İstihdam Dağılımı

Çalışanlardan, ankete katılanların %68'i sınav ve kendi çabalarıyla, %13'i eş-dost aracılığıyla, %13'ü internet aracılığıyla, %6'sı da gazete ilanıyla iş bulmuşlardır.

Genel olarak bakıldığında, mezunların %72'si Su Ürünleri alanında, %28'si Su ürünleri alanının dışında

çalışmaktadır. Mezunların çalıştıkları sektörlere bakıldığında, su ürünleri alanında çalışanların %26'sının özel sektörde, %7'sinin kamu sektöründe, %39'unun üniversitelerde, su ürünleri alanı dışında çalışanlarında %24'ünün özel sektörde, %4'ünün kamu sektöründe çalıştığı belirlenmiştir. Üniversiteler hariç tutularak, Özel sektör ve Kamu Kurumları karşılaştırıldığında, Su Ürünleri alanında çalışan ve çalışmayanlar arasında istatistiki olarak farklılık yoktur ($\chi^2=1,345$, $p=0,070$).

Ankete katılan mezunların toplam %28'i su ürünleri sektörü dışında çalışmaktadır, bunların %41'i sektörlere ilgili iş bulamadıkları için, %26'sı alanda çalışma koşullarının zor olması nedeni ile %21'i de maaşın yeterli olmamasından dolayı başka sektörlerde çalışmaktadır.

Üniversitenin iş yaşamına katkısı olup olmadığına dair soruya mezunların %83'ü üniversiteden mezun olmanın iş yaşamına katkısı bulunduğunu düşünmektedir. Katılımcıların %33'ü öğrenim hayatının iş yaşamına katkısının orta derecede olduğunu düşüncesindedir. Akademisyenler ile akademisyen olmayanlar arasında bu konuda istatistiki fark bulunmaktadır ($\chi^2=18,376$, $p=0,000$).

Ankete katılanların %78'i mezun olduktan ne kadar süre sonra iş buldukları hakkında bilgi vermiştir. Bunlar arasında %43'ü altı aydan daha kısa zamanda, %22'si ise iki sene ve daha fazla süre içinde iş bulmuşlardır. Akademisyenler ile akademisyen olmayanlar arasında istatistiki olarak farklılık yoktur ($\chi^2=3,244$; $p=0,356$).

Ankete katılanların %66'sı şimdiye kadar kaç kez iş değiştirdikleri konusunda bilgi vermiştir. Bu mezunların, %32'si hiç iş değiştirmemişken, %39'u 1 yada 2 iş değiştirdiklerini, %29'unun üçten fazla iş değiştirdiği ortaya çıkmıştır. Akademisyenler ile akademisyen olmayanlar arasında bu yönden farklılık vardır. ($\chi^2=11,915$, $p=0,103$).

Mezunların su ürünleri sektörü içinde deneyimin mi yoksa eğitimin mi daha önemli olduğu konusundaki görüşlerine göre %70'lik çoğunluğa göre deneyim ve eğitim aynı oranda önemlidir. Bu konu hakkında akademisyenler ve akademisyen olmayanlar arasında istatistiki olarak fark bulunmamaktadır ($\chi^2=4,926$, $p=0,098$). Su ürünleri sektöründe çalışan mezunların, %53'ü öğrenimlerini yeterli bulurken, %10'u yetersiz bulmaktadır. Bu konuda alanla ilgili işlerde çalışan mezunların büyük çoğunluğunun öğrenimlerinden memnun olduklarını söylemek mümkündür.

Tartışma ve Sonuç

Yapılan çalışma sonucuna göre, mezunların %62'si erkek, %38'i kadındır. Elbek ve diğ.'nin 2000 yılında mezunların istihdamı üzerine yapmış oldukları çalışmada bu oran %30 kadın, %70 erkek olarak gözükmektedir. Buna göre bayan öğrencilerin gün geçtikçe Su Ürünleri Fakültesi'ne katılımlarının arttığını söylemek mümkündür.

Mezunların mezuniyet yaşları ele alındığında %83'lük çoğunluğun 20 – 24 yaş grubu arasında olduğu belirlenmiştir. Elbek ve diğ., 2000'de yapmış olduğu çalışmada da aynı sonuca ulaşılmıştır.

Mezunların %91'inin 4 yıl ve daha az sürede, %9'unun ise 5 sene ve daha fazla sürede mezun olabildiği ortaya çıkarılmıştır. Elbek ve diğ., (2000)'nin yapmış olduğu çalışmada %87'sinin 4 yıl, %13'ünün 5 sene ve daha fazla sürede mezun olduğu ortaya çıkmıştır. Bu da mezun olabilmemesinin zamanla olumlu yönde ilerlediğini göstermektedir.

Mezunların %83'ü Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesini üniversite tercihlerinde kaçınıcı sırada olduğunu hatırlamaktadır. Bunlar arasında %23'ü ilk 5 tercihi arasına fakülteyi yazmışlardır. Elbek ve diğ., (2000)'nin yapmış olduğu çalışmada fakülteyi kaçınıcı sıraya yazdığını hatırlayan sayısı 96'dır. Bu çalışma 2000 senesinde yapıldığı için hatırlanma oranının yüksek çıkması normaldir. Buna göre fakülteyi ilk beş tercihi içine yazanların oranı %11'dir. Bu da mesleğe ilginin arttığını göstermektedir.

Mezunların %95'i Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesini neden tercih ettiklerini belirtmiş bunlardan %43'ü su ürünlerine ilgi ve merak dolayısıyla, %19'u Su Ürünleri mühendisliğinin çekiciliği nedeni ile, %15'i bir tanıdığı önerisi ile, %11'i de üniversiteye girebilmek için fakülteyi tercih etmişlerdir. Bu konuda akademisyenler ile akademisyen olmayanlar arasında istatistiki farklılık bulunmamaktadır. Elbek ve diğ., (2000) 'nin yapmış olduğu çalışmada mezunların %36'sı bu konuda görüş bildirmiş, bunlar arasında %19'u su ürünlerine ilgi ve merak dolayısıyla, %8'i üniversiteye girebilmek için, %6'sı da Su ürünleri mühendisliğinin çekiciliği dolayısıyla fakülteyi tercih etmişlerdir.

Ankete katılan mezunların %98'i öğrenimleri sırasında meslekten beklentileri üzerine görüşlerini belirtmişler ve bunlardan %68'i öğrenimleri sırasında sektörde iş sahibi olmayı ve bu konuda kariyer yapmayı istediklerini belirtmişlerdir. Tüm katılımcıların %72'sinin Su Ürünleri sektöründe çalışıyor olması bu beklentinin büyük ölçüde karşılandığını göstermektedir. Elbek ve diğ., (2000)'nin yapmış olduğu çalışmada da incelenen mühendislerin %68'sinin aynı görüşte olduğu yani iş sahibi olup kariyer yapmak olarak belirlenmiştir.

Öğrenimleri sırasında meslekle ilgili girişimlerde bulunan mezunların oranı %62'dir. Elbek ve diğ., (2000)'nin yapmış olduğu çalışmada incelenen mezunların %67'sinin meslekle ilgili girişimlerde bulunduğu belirlenmiştir. Bu da göstermektedir ki, Su Ürünleri Fakültesi öğrencilerinin çoğunluğu öğrenimleri sırasında mesleğe olumlu yaklaşmaktadır.

İstihdam ile ilgili bulgulara göre; mezunların işsizlik oranı %11'dir. Elbek ve diğ., (2000)'nin yapmış olduğu çalışmada bu oran %13 olarak belirlenmiştir. 1997'den sonra çalışan mezun oranı artmıştır.

Su ürünleri alanında çalışanlar içinde, akademisyen olarak görev yapanların çoğu işlerinden memnunken, diğerleri içinde kısmen memnun olanlar oldukça fazladır. Elbek ve diğ., (2000)'nin yapmış olduğu çalışmada su ürünleri mühendisleri olmaktan memnuniyet %77 oranındadır. 1997 senesine kadar mezun olanlar ile 2007 senesine kadar mezun olanlar arasında memnuniyet konusunda düşüş olduğu gözlenmektedir.

Mezunların %57'sinin mezuniyet sonrası ilk buldukları iş su ürünleri ile ilgili alanlardadır. Elbek ve diğ., (2000) 'nin yapmış olduğu araştırma da ise bu oran %63'tür. Bu orandaki düşüşün sebebi olarak, sektörde çalışma şartlarının zor ve ücretlerin az olması dolayısıyla mezunların alanları dışında işlere yönelmeleridir. Ve her sene mezun olan mühendis sayısının sektörün ihtiyacından fazla olması, hala gelişmekte olan ve ülke için çok da uzun bir geçmişi olmayan su ürünleri sektörünün, mühendis açısından doygunluğa ulaştığını söylemek mümkündür.

Mezunların, %32'sinin hiç iş değiştirmemiş olması akademisyenlerin çoğunun öğrenim hayatından sonra üniversitelerde çalışma imkanı bulmalarındandır.

Su ürünleri sektöründe, pozisyon tanımı ne olursa olsun, alınan eğitim tek başına yeterli görülmemektedir, deneyiminde eğitim kadar önemli olduğu görüşü vardır.

Yapılan çalışmaya göre su ürünleri mühendisleri iş hayatlarında en çok işletme ve mesleki uygulama deneyimine ihtiyaç duymaktadır (%40). Bunun yanında iş hayatında insan ilişkileri, yabancı dil ve yöneticilik ile ilgili deneyimlerin avantaj sağladığını düşünmektedirler.

Su ürünleri alanında öğrenim gören mezunların, çoğu fakülteye isteyerek girmelerine rağmen iş bulma aşamasında yaşadıkları problemler nedeni ile işlerini yapamamaktadır. Bu problemler, çok sayıda mezunun olması, özellikle devlete bağlı kurum ve kuruluşlarda istihdam alanlarının sınırlı olması ya da su ürünleri mühendislerinin yapması gereken işlerin diğer meslek gruplarından kişilerce yürütülmesi, sektörde bazı çalışma alanlarında şartların ağır olması ve mühendislere verilen ücretin düşük olması olarak sıralanabilir.

Günümüzde gelişen teknolojiye paralel olarak çalışma hayatının bireylerden beklentileri de her geçen gün farklılık göstermektedir. Özellikle su ürünleri sektöründe uygulama tecrübesine sahip, dünyadaki gelişmeleri takip edebilecek düzeyde İngilizce bilen, temel işletme bilgisi ile donanımlı su ürünleri mühendisi ihtiyacı vardır. Bu bağlamda alınan eğitim yeterli bulunmamaktadır. Sektörün mühendislerden beklentilerinin ortaya çıkarılması için üniversiteler ile özel sektörün daha yakın ilişkiler kurması ve devlet desteği ile de imkanların geliştirilmesi hem eğitimdeki kaliteyi yükseltecek hem de sektörün gelişimi açısından yararlı olacaktır. İmkanların iyileştirilmesi daha çok ekonomik kaynaklara bağlı olmakla birlikte, fakültelerdeki öğrenimin daha az sayıda öğrenci ile yürütülmesi buna öneri olarak getirilebilir. Bu sayede eğitimin kalitesi artacağı gibi daha az mezun olacağından iş bulma oranı da artabilir. Özellikle özel sektörle daha yakın temaslar sonucu, mühendislerden beklentilerin belirlenmesi ve öğrenim programının buna paralel olarak yürütülmesi, örneğin şu an için ders programlarında yabancı

dil eğitimine ağırlık verilmesi, uygulamalara ayrılan sürenin artırılması, stajlar için daha çok imkan sağlanıp sürelerinin artırılması, temel işletme eğitimlerinin verilmesi gibi, su ürünleri mühendislerinin donanımını artırarak çalışma hayatına daha hazır hale gelmelerini ve dolayısıyla su ürünleri sektörünün gelişimin hızlanmasını sağlayacaktır.

Su Ürünleri Mühendisleri, devlete bağlı kurumlar içinde en çok üniversitelerde çalışma alanı bulmuşlardır ancak bu belli bir dönemle sınırlı kalmıştır. 1980'li yıllarda su ürünleri sektörünün gelişmesi için öğrenime verilen destek ile, Su Ürünleri Fakültesi kurulmuş, akademik personel ihtiyacının karşılanması için de bu dönemde mezun olan mühendisler üniversitelerde çalışma alanı bulmuşlardır. Ancak eğitimdeki akademik personel açığı ilk mezunların verilmesinden sonraki ilk 10 sene içerisinde hızla kapatılarak doygunluğa ulaşmıştır. Üniversiteler dışında, devlete bağlı kurumlar içinde su ürünleri mühendislerinin çalışma alanları son derece sınırlı olduğundan özel sektörde, su ürünleri mühendislerinin çalışacakları alanlarının artırılması gerekmektedir. Bunun içinde, öncelikle mühendislerin görev ve yetkilerinin açık ve net şekilde belirlenip, sorumlulukların verilmesi, bu alanda tam yetkili kişiler haline getirilmeleri, su ürünleri mühendisliğine bakışı olumlu yönde etkileyecek ve istihdamın artmasını sağlayacaktır.

Kaynakça

- Baskan, Ş. 1998. Introduction to Research Methods and Sampling (in Turkish), İzmir: Üniversiteler Ofset.
- Elbek, A.G., D. İşgören-Emiroğlu, H. Saygı. 2000. Employment Status of Fisheries Engineering (in Turkish), Ege Üniversitesi Yayınları, Su Ürünleri Fakültesi Yayın No:60, Yardımcı Ders Kitabı Dizin No:9, 38s.
- Ege Üniversitesi .Su Ürünleri Fakültesi Öğrenci İşleri Diploma Defteri, 1986-2007.
- Özdamar, K. 2003. Modern Scientific Research Methods (in Turkish), Eskişehir: Kaan Kitabevi, 270s.
- Özdamar, K. 2004. Package Programs with the Statistical Data Analysis 1 (in Turkish), 5th, Kaan Kitabevi, Eskişehir, 649s.
- Sümbüloğlu, K. ve V. Sümbüloğlu. 2005. Biostatistics (in Turkish), 11th, Hatiboğlu Yayınları, Ankara, 269s.
- SPSS 15.0 for Windows, SPSS Inc., Chicago, IL.
- Su Ürünleri Fakültesi 2008. Introduction of the Faculty of Fisheries (in Turkish). <http://egefish.ege.edu.tr/detay.php?SayfaID=1133> 23.05.2008 tarihinde adresinden alınmıştır.
- Tüzüntürk, S. 2007. Department of Econometrics Graduates Working Life Entry: An Experimental Field Study (in Turkish). 8.Türkiye Ekonometri Ve İstatistik Kongresi, İnönü Üniversitesi, 24 – 25 Mayıs, Malatya, s:1-21
- Türkiye İş Kurumu. 2008. Turkish Dictionary of Occupations (in Turkish). <http://www.iskur.gov.tr/Meslek/ViewMeslekDetayPopUp.aspx?uilD=2211.07.24.12.2008> tarihinde adresinden alınmıştır.